

Polemonium brandegeei

Nomenclatuur/Etymologie

De geslachtsnaam *Polemonium* is van Griekse oorsprong, mogelijk afgeleid van *polemos* (oorlog of twist), of vernoemd naar een Griekse filosoof, *Polemon*. De Nederlandse naam voor het geslacht is Jakobs ladder. De soortnaam *brandegeeii* is een eerbetoon aan de Amerikaanse botanicus en plantenverzamelaar Townshend Stith Brandegee (1843-1925), die veel plantensoorten in het westen van Noord-Amerika heeft beschreven en verzameld.

Taxonomie

- Rijk: Plantae
- Klasse: Eudicots
- Orde: Ericales
- Familie: Polemoniaceae
- Geslacht: Polemonium
- Soort: brandegeei

Synoniemen

De taxonomische geschiedenis van *Polemonium brandegeei* is complex, met eerdere classificaties in andere geslachten. Belangrijke synoniemen zijn *Gilia brandegeei* A.Gray, de basioniem, en *Navarretia brandegeei* (A.Gray) Kuntze. Omdat de soort nauw verwant is aan andere geurende en klierachtige *Polemonium*-soorten, komen ook de namen *Polemonium brandegeei* subsp. *mellitum* (A.Gray) Wherry en *Polemonium mellitum* (A.Gray) A.Heller voor als synoniemen of subspecies.

Foto: Peter Hellings

Variëteiten en Cultivars

Polemonium brandegeei is een specialistische plant uit de Rocky Mountains en wordt zelden in massaproductie gekweekt. Hierdoor zijn er weinig cultivars beschikbaar. De pure soort is zeer geliefd in rotstuinen vanwege zijn unieke, sterk geurende bloemen. De weinige cultivars of selecties die op de markt verschijnen, richten zich vaak op de kleur van het blad of de bloei:

- *Polemonium brandegeei* 'Bressingham Purple': Dit is de meest bekende cultivar. Hij wordt gewaardeerd om zijn fijne, varenachtige loof dat een opvallende *paarse tint* heeft, vooral bij het uitlopen en bij koeler weer, in combinatie met een overvloed aan kobaltblauwe bloemen.
- *Polemonium brandegeei* 'Snow Cap': Een zeldzame selectie die naar verluidt zuiver witte bloemen produceert, wat een mooi contrast vormt met de donkere of roodachtige meeldraden.
- *Polemonium brandegeei* (gele vorm of *mellitum* selectie): Bepaalde natuurlijke populaties of selecties die voorheen onder de naam *P. mellitum* vielen, worden gewaardeerd vanwege hun bloemkleur die varieert van bleek geel tot crèmekleurig of zelfs perzikkleurig-oranje.

Familie

Polemonium brandegeei behoort tot de familie *Polemoniaceae*, de Vlambloemfamilie of Vlinderbloemfamilie. Deze familie bestaat voornamelijk uit kruidachtige planten, zoals *Phlox* en *Gilia*, en komt bijna uitsluitend voor in de Amerika's.

Hoogte

De plant is een compacte tot middelgrote vaste plant. De hoogte varieert van 30 tot 60 centimeter, afhankelijk van de standplaats en de vochtigheid van de bodem. De plant groeit vaak in polvormige groepen met rechtopstaande stengels.

Bloemkleur

De bloemkleur is variabel, maar kenmerkend is de buisvormige tot trompetvormige bloem. De kleur varieert van *lichtgeel* en *crème* tot *perzik* en soms zelfs *lichtblauw* of *violetblauw*. De bloemen staan in dichte clusters bovenaan de stengels en staan bekend om hun sterke, zoete geur, die vooral 's avonds intens is. Dit maakt de plant zeer aantrekkelijk voor nachtelijke bestuivers.

Bladkleur

Het blad is frisgroen tot middengroen, fijn verdeeld en geveerd, waardoor het een varenachtig of *kantachtig* uiterlijk krijgt, typisch voor het geslacht *Polemonium*. Zoals vermeld bij de cultivar 'Bressingham Purple', kunnen de bladeren ook een opvallende *paarse tint* vertonen, vooral bij de jonge groei of in zonnige, koude omstandigheden.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Polemonium brandegeei* valt in de vroege tot midden zomer, doorgaans van *juni tot juli*. De bloei kan langer aanhouden als uitgebloeide stelen worden verwijderd.

Standplaats

Deze soort gedijt het best op een standplaats in de *volle zon* of *lichte halfschaduw*. De grond moet *goed doorlatend* en *voedselrijk* zijn. Goede drainage is essentieel, vooral in de winter, maar de plant waardeert *voldoende vocht* tijdens het groeiseizoen. Hij is geschikt voor een border, cottage garden, of een goed doorlatende rotstuin.

Herkomst

Polemonium brandegeei is inheems in het westen van de *Centrale Verenigde Staten*, met een verspreidingsgebied dat voornamelijk de berggebieden van *Colorado, Utah, Wyoming* en *New Mexico* omvat. Het is een typische plant uit alpiene en subalpiene ecosystemen.

Soort gewas

Het is een *wortelstokvormende, kruidachtige vaste plant* (perenniaal) die polvormend groeit. De plant is bladverliezend.

Vermeerderingswijze

Vermeerdering kan zowel door *zaaien* als door *wortelstokdeling* of *basale stekken*. Zaden hebben vaak een periode van koude stratificatie nodig om te kiemen. Deling van de pol vindt het beste plaats in het vroege voorjaar of direct na de bloei om de plant te verjongen.

Klimaatzone (USDA-zones)

Polemonium brandegeei is een zeer winterharde bergplant en is geschikt voor USDA-zones 4 tot 8. Dit betekent dat hij zeer lage wintertemperaturen tot ongeveer -34.4°C kan verdragen, mits hij in een goed doorlatende bodem staat.

Insecten

De bloemen van *P. brandegeei* zijn sterk geurend en trechtervormig, wat duidt op bestuiving door specifieke bezoekers. Ze zijn vooral bekend om de aantrekking van *nachtvlinders* (zoals pijlstaartvlinders) en *kolibries*, evenals verschillende soorten *bijen* en *vliegen*. In vochtige of hete, benauwde omstandigheden kunnen bladeren soms last hebben van *meeldauw* of *bladluizen*, maar ernstige plagen zijn zeldzaam.

Bronvermelding

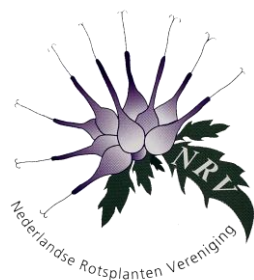
<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:204968-2>

http://navigate.botanicgardens.org/webui/oecgi2.exe/INET_ECM_DisPI?NAMENUM=33936

https://www.wildflower.org/plants/result.php?id_plant=POBR8

<https://dorsetperennials.co.uk/comparisons/genus/polemonium-jacobs-ladder/>

https://www.plant-world-seeds.com/store/view_seed_item/2152/polemonium-brandegei-seeds

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/ Etymologie	<i>Polemonium</i> (Jakobs ladder), <i>brandegeei</i> (vernoemd naar botanicus T.S. Brandegee)
Taxonomie	Rijk: Plantae, Klasse: Eudicots, Orde: Ericales, Familie: Polemoniaceae, Geslacht: <i>Polemonium</i> , Soort: <i>brandegeei</i>
Synoniemen	<i>Gilia brandegeei</i> A.Gray, <i>Navarretia brandegeei</i> (A.Gray) Kuntze, <i>Polemonium mellitum</i> (A.Gray) A.Heller
Variëteiten en Cultivars	'Bressingham Purple' (paars getint loof), 'Snow Cap' (witte bloemen), gele/crème <i>mellitum</i> selecties
Familie	Polemoniaceae (Vlambloemfamilie of Vlinderbloemfamilie)
Hoogte	30 tot 60 centimeter
Bloemkleur	Lichtgeel, crème, perzik, of soms lichtblauw/violetblauw; sterk geurend
Bladkleur	Frisgroen, fijn verdeeld/geveerd (varenachtig), kan paars getint zijn bij cultivars
Bloeiperiode	Vroege tot midden zomer (juni tot juli)
Standplaats	Volle zon tot lichte halfschaduw; goed doorlatende, voedselrijke grond; voldoende vocht in de zomer
Herkomst	Westelijke Centrale VS (Colorado, Utah, Wyoming, New Mexico); alpiene/subalpiene gebieden
Soort gewas	Wortelstokvormende, kruidachtige vaste plant (bladverliezend)
Vermeerderingswijze	Zaaien (vereist stratificatie), wortelstokdeling, basale stekken
Klimaatzone (USDA-zones)	Zones 4 tot 8
Insecten	Trekt nachtvlinders (hawkmoths) en kolibries aan (sterke geur); soms last van meeldauw of bladluizen

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>